

ΣΚΕΠΤΟΓΡΑΜΜΑ

Του Θωμά Γ. Ηλιόπουλου

Λίγα λόγια για την τουρκική γλώσσα

Στα διαδικτυακά μου περιδιαβάσματα συνάντησα ένα σύντομο κείμενο το οποίο πολύ συνοπτικά δίνει μία κάπως – κατά τη γνώμη μου – ολοκληρωμένη εικόνα της τουρκικής γλώσσας και θεώρησα καλό να το δούμε μαζί ως μία εγκυκλοπαιδική πληροφορία και να το θεωρήσουμε συγκριτικά με τη δική μας γλώσσα, γιατί σε αυτή τη γλώσσα σκέφτονται οι γείτονες της Ελλάδας και – ως γνωστόν - η γλώσσα είναι ο πιο σημαντικός φορέας όλων των ιδεών.

Δεν γνωρίζω την τουρκική γλώσσα, αλλά επειδή για μένα στο Δημοτικό η γλώσσα του σχολείου ήταν η ουγγρική, είδα το κείμενο άκρως πληροφοριακό και πολιτισμικά κατάλληλο να γνωρίσουμε λίγο τον εσωτερικό κόσμο των Τούρκων που είναι η γλώσσα. Η γλώσσα αυτή δεν έχει τα ρήματα EIMAI και EXΩ, όπως και η ουγγρική, μία ασύλληπτη ιδέα για έναν ελληνόγλωσσο και κάθε ευρωπαίο εκτός των ούγγρων φυσικά. Σκεφτείτε το λίγο! Τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ χωρίς το είμαι και έχω. Διασκεύασα και μίκραινα το κείμενο να χωράει μέσα στα όρια ενός κριτικού άρθρου. Καλή ανάγνωση.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΤΟΥΡΚΙΚΗ

Η τουρκική γλώσσα ανήκει στην οικογένεια των ουραλοαλταϊκών γλωσσών μαζί με την ουγγρική και τη φινλανδική. Οι Οθωμανοί, καθόλη τη διάρκεια της αυτοκρατορίας τους (13ος-20ος αι.) χρησιμοποίησαν το αραβικό αλφάβητο. Όμως μετά την επικράτηση της Δημοκρατίας (1928) ο Κεμάλ Ατατούρκ, θέλοντας να φέρει τη γλώσσα πιο κοντά στο Δυτικό Κόσμο, «έβαλε χέρι» αφενός στο αλφάβητό της, αφετέρου στο λεξιλόγιο και στη σύνταξή της. Έτσι, επέβαλε στην τουρκική το καταχρηστικά λεγόμενο «λατινικό αλφάβητο» - που είναι ελληνικό – και απλοποίησε τη συντακτική της δομή και επανέφερε λέξεις της παλαιάς τουρκικής γλώσσας (προ-οθωμανικής), με στόχο την ενδυνάμωση της εθνικής συνείδησης του τουρκικού λαού.

Σήμερα η τουρκική γλώσσα στηρίζεται σε ένα αλφάβητο 29 χαρακτήρων εκ των οποίων 8 είναι φωνήεντα και 21 σύμφωνα. Η προφορά τους είναι απλούστατη, προφέρουμε ό,τι γράφουμε και διαβάζουμε, όπως ακριβώς οι αρχαίοι μας Έλληνες.

Η τουρκική γλώσσα είναι συγκολλητική, δηλ. διαφορετικές καταλήξεις προστιθέμενες σε κάποιες ρίζες σχηματίζουν διαφορετικές λέξεις. Μια ολόκληρη φράση κλιτικής γλώσσας μπορεί στην τουρκική να γράφεται και να προφέρεται ως μία και μόνη λέξη. Π.χ. Στα ελληνικά λέμε: Είμαι μέσα στο σπίτι μου. Όλο αυτό στα τουρκικά αποδίδεται με τη λέξη *Enimdeyim*, Επίσης η τουρκική γλώσσα δίνει μεγάλο βάρος στην ευφωνική ακολουθία των φωνηέντων. Λέξεις που δεν ακολουθούν το σημαντικότερο κανόνα της ομοηχείας είναι ξένες λέξεις που η γλώσσα έχει αφομοιώσει.

Σήμερα την τουρκική γλώσσα την ομιλούν, εκτός από τους Τούρκους της Τουρκίας (περί τα 80.000.000 άνθρωποι), οι πολυπληθείς Τούρκοι της Διασποράς (Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Γαλλία, Σουηδία, Αμερική, Αυστραλία), κάποιες μειονότητες των Βαλκανίων και της Μέσης Ανατολής, ένα μεγάλο τμήμα της Κύπρου, καθώς και όλες οι μειονότητες που είτε έφυγαν είτε διώχτηκαν από την οθωμανική αυτοκρατορία ή τη σύγχρονη Τουρκία και κατοικούν σήμερα σε διάφορες χώρες όπως η Ελλάδα (Κωνσταντινουπολίτες), το Ισραήλ, η Αρμενία, η Συρία, το Ιράκ, η Αίγυπτος κ.ά.

Η τουρκική χρησιμοποιείται πια ευρέως σε συναλλαγές που σχετίζονται με θέματα οικονομικά (εμπόριο, τουρισμός, μεταφορές, βιομηχανικά προϊόντα), θέματα γύρω από την ιστορία και τον πολιτισμό της Ανατολής και των Βαλκανίων, σε πανεπιστημιακά τμήματα τουρκολογίας διεθνώς, στη μελέτη της ισλαμικής ιστορίας και τέχνης, στη νεότερη διπλωματική ιστορία κ.ά., ενώ όλο και περισσότεροι ερευνητές σπουδάζουν την οθωμανική γλώσσα και γραφή για να μπορούν να έχουν πρόσβαση στις πλούσιες οθωμανικές πηγές (αρχεία, βιβλία, επιγραφές και έγγραφα πάσης φύσεως).

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Στα τουρκικά: - Δεν υπάρχουν ούτε άρθρα, ούτε γένη. - Δεν υπάρχουν τα βοηθητικά ρήματα «είμαι» και «έχω»! Στη θέση τους υπάρχουν προσωπικά και κτητικά επιθήματα. - Η τουρκική είναι γλώσσα ριζών και επιθημάτων. Είναι δηλαδή συγκολλητική γλώσσα. - Τα μέρη του λόγου είναι τρία. 1.) Λέξεις που αυτοδύναμα εμπεριέχουν κάποια έννοια (ας τις πούμε αυτονόητες). 2.) Λέξεις που χρειάζονται κάποιο άλλο μέρος του λόγου για να αποκτήσουν νόημα (ας τις πούμε ετερονόητες) και 3.) Λειτουργικά επιθήματα. Αυτά προστίθενται στο τέλος των ριζών και των λέξεων και δίνουν χρονικές, κτητικές, προσωπικές και πολλές άλλες έννοιες. Σε συνδυασμό με άλλα επιθήματα δημιουργούν επιθηματικά σύνολα (όπως οι σύνδεσμοι, οι προθέσεις και τα επιρρήματα των ελληνικών).

Μεγάλο ρόλο παίζουν στην τουρκική γλώσσα τα απαρέμφατα του ενεστώτα, του παρακειμένου, του αορίστου και του μέλλοντα. - Όλα τα μέρη του λόγου συλλειτουργούν με τα επιθήματα και σχεδόν όλα μπορούν να λειτουργήσουν και σαν ονόματα. Στην πραγματικότητα αν κάποιος χρησιμοποιεί περίπου εκατό επιθήματα μαζί με το ενεργό λεξιλόγιο που κατέχει, θεωρούμε ότι γνωρίζει τη βασική λειτουργία της τουρκικής γραμματικής .

Στα τουρκικά δεν υπάρχουν ανώμαλα ρήματα! Για όλες τις λειτουργίες της γραμματικής υπάρχουν αυστηροί κανόνες. Οι εξαιρέσεις είναι σχεδόν ανύπαρκτες! Τα επίθετα δε διαμορφώνονται σύμφωνα με το ουσιαστικό που προσδιορίζουν, όπως στην ελληνική γλώσσα, αλλά παραμένουν αμετάβλητα.

Η κλασική διδασκαλία της γραμματικής, έτσι όπως την γνωρίζουμε από την ελληνική γλώσσα δεν βοηθάει για τα τουρκικά. Είναι αναγκαίο να τονίσουμε ότι η τουρκική, όπως όλες οι συγκολλητικές γλώσσες, στηρίζεται κυρίως στα επιθήματα – καταλήξεις πίσω από τις λέξεις - και τη λειτουργία τους σε σχέση με λέξεις ή ρίζες.

ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΜΥΘΙΟ ΜΑΣ

ΚΑΛΗ ΜΕΛΕΤΗ σε όλους σας που θα αρχίσετε τα μαθήματα της τουρκικής γλώσσας τώρα, κυρίως για ανθρώπινη συνεννόηση, αλλά και ιδίως για κατανόηση! Και όπως το είπε ο Αυστριακός φιλόσοφος Λούντβιχ Βίτγκενσταϊν, (1889-1951), « Όταν μιλάμε μίαν άλλη γλώσσα, αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο διαφορετικά». Και ο πιο κοντινός μας **Φρεντερίκο Φελίνι, (1920-1993), ο Ιταλός σκηνοθέτης, διατύπωσε το ίδιο ως εξής: «Κάθε γλώσσα βλέπει τον κόσμο με διαφορετικό τρόπο»! Μάλιστα.**

Αυτά για σήμερα!

ΣΚΕΠΤΟΓΡΑΜΜΑ

Του Θωμά Γ. Ηλιόπουλου

Λίγα λόγια για την
τουρκική γλώσσα